

**“ZAMONAVIY PSIXOLOGIYADA
ILMIY TADQIQOTLAR:
MUAMMOLAR, YUTUQLAR,
INNOVATSIYALAR”**

xalqaro ilmiy-amaliy anjuman

2023 yil 19-20 may

Buxoro

Adabiyotlar.

1. Beknazarova. L. Jabborov. A. O'qituvchi va o'quvchi hamkorligining psixologik xususiyatlari. T.: "Fan" 2008 y.
2. N.Sayidahmedov. Pedagogik mahorat va pedagogik texnologiyalar. T., 2006
3. E.G'.G'oziyev, R.Y.Toshimov. Psixologiya o'qitish metodikasi. T.,2005.

QO'RIQLASH XIZMATIDA PSIXOLOGIK FAOLIYATNING O'ZIGA XOS TOMONLARI VA KASBIY KOMPETENTLIK OMILLARI

Maxmudova Zulfiya Mexmonovna
Buxoro davlat universiteti tadqiqotchisi

Annotatsiya. Ushbu maqolada qo'riqlash xizmati psixologining kasbiy kompetentlik omillarining namoyon etilishi va rivojlanishini tadqiq etish hamda uning o'ziga xos ijtimoiy-psixologik omillarini takomillashtirish haqida fikr yuritilib, psixologning kasbiy kompetensiyalari namoyon bo'lishi va rivojlanishini oshib berilgan.

Kalit so'zlar: kompetentlik, kasbiy kompetentlik, psixolog kompetensiyalari, kasbiy faoliyat, psixodiagnostik ishlar, xodim psixologiyasi.

Ijtimoiy psixologiyaga oid nazariyalarda "kompetentlik" tuchunchasi aniq bir kasbga xos sifatlar, har bir shaxs erishishi lozim bo'lgan xususiyatlar deb qaraladi. Kompetentlik bu yerda kasbiy professionalizmning bir qismi sifatida tuchuniladi. Deyarli barcha lug'atlarda "kompetentlik" va "kompetensiya" muammolari alohida bir kategoriya sifatida o'rganiladi. Kompetentlik ta'riflari bir-biriga juda o'xshash va bir-birini takrorlaydi, "Kompetentlik" uchun yagona talqin bo'lmasa-da, bu konsepsiya "har qanday tashkilot yoki mutaxassisning bilimlarga egalik qilish vakolatlari (huquq va burshlari) yig'indisi" deb talqin qilinadi. Shunday qilib, "kompetensiya" – bu "kompetentlik" so'zidan olingan termin bo'lib, insonning bilim, ko'nikma va malakalarini to'g'ri anglay olishiga, "kompetentlik" esa semantik tomondan birlamshi yo'nalish bo'lib, ularning intro (insonning ishki imkoniyatlari) jamlanmasi, tizimi, shaxsning ma'lum bir tajribalari "jamlanmasi" ni bildiradi.

So'nggi yillarda kompetentlik muammosi yangisha talqinlarda namoyon bo'lmoqda. Ko'pgina olimlar nafaqat kompetentlik balki professional kompetentlik haqida mutaxassisning kasbiy mehnat talablariga muvofiqligi ko'rsatkishi sifatida fikr yuritishgan (E.F.Zeer, A.K.Markova va boshqalar).

Shaxsning professional kompetentlik muammosi bo'yicha K.K.Platonova, M.A.Ribakova ilmiy-nazariy izlanishlarida amaliyotchi psixologlarning faoliyati nuqtai nazaridan o'z-o'zini anglashi, kasbiy foydalik darajasi, o'z kasbiga moslik darajasi, kasbiy malaka kabi asosiy psixologik kategoriyalarning mazmunini anglashga yordam beradi. Ushbu yo'nalish doirasida professional yondashuv usullari ham takomillashtirildi.

Yana bir yo'nalishi vakillari asarlarida (B.G.Ananov, A.N.Leontev, S.L.Rubinshteyn va boshqalar) kasbiy faoliyatning turli ko'rinishlarida individual psixologik xususiyatlar va shaxsiy sifatlarini bevosita o'rganilgan.

Keyingi yo'nalish kasbiy mahoratning psixologik asoslarini ishlab chiqish bilan bog'liq bo'lib, mehnat psixologiyasining yo'nalishlaridan biri sanaladi (A.K.Markova). Ushbu yo'nalish doirasida kasbiy o'z-o'zini takomillashtirish, malaka oshirish, kasbiy kompetentlik, kasbiy ko'nikma va malakalarni rivojlantirish shart-sharoitlari va omillari o'rganiladi.

Psixolog qo'riqlash xizmati tizimida xizmat qilayotgan barsha xodimlar va harbiy xizmatchilarni axloqiy-ruhiy qo'llab-quvvatlashning mutlaqo yangi vazifalari, shuningdek, xodimlarning umumiy dunyoqarashi, ma'naviy va intellektual salohiyatini yuksaltirish, ularda

vatanparvarlik, g'urur, iftixor, kasbiga sadoqat va yuqori mas'uliyat xislarini oshirish bilan bohlash vazifalarni belgilab beradi.

Xodimlar va harbiy xizmatchilarni axloqiy-ruhiy qo'llab-quvvatlashni tashkil etish ishlari O'zbekiston Respublikasining Konstitutsiyasi va qonunlari, Oliy Majlis palatalarining qarorlari, O'zbekiston Respublikasi Prezidentining farmon, qarorva farmoyishlari, Vazirlar Mahkamasining qarorlari va Vazirlikning normativ hujjatlari hamda mazkur Nizomga muvofiq amalga oshiriladi.

Xodimlarni axloqiy-ruhiy qo'llab-quvvatlash psixodiagnostika, psixoprofilaktika va psixokorreksiya ishlarida amalga oshiriladi.

Psixodiagnostika psixologiyaning sohasi bo'lib, shaxsning individual-psixologik holatlarini o'rganadi. Psixodiagnostika psixologik test metodikalari, so'rovnomalar hamda proektiv metodlar yordamida o'tkaziladi.

Psixokorreksiya (tuzatish) — psixologik ta'sir ko'rsatish orqali muayyan psixologik jarayonlardagi salbiy emotsional holatlarni bartaraf etish va shaxsning ishchanlik qobiliyatini oshirish.

Psixoprofilaktika — xodimlarning ruhiy holatida vujudga kelishi mumkin bo'lgan salbiy holatlarning oldini olishga hamda shaxsiy tarkibni xizmat sharoitlariga moslashtirishga karatilgan kompleks chora-tadbirlar dasturi.

Mutaxassis-psixologlarning funksiya, vazifa va vakolatlari

Mutaxassis-psixologlarning funksiyalari:

xodimlarni axloqiy-ruhiy qo'llab-quvvatlash, ularning psixologik portretlarini majburiy hisobga olish, shu jumladan, yosh xodimlarning xizmatga moslashish jarayoni psixologik qo'llab-quvvatlashni ta'minlash;

xodimlar faoliyatining o'ziga xos xususiyatlarini inobatga olgan holda ularning ruhiyatidagi salbiy o'zgarishlar va ruhiy tushkunlik holatlarini o'z vaqtida aniqlash hamda korreksiya qilish;

penitensiar tizimda faoliyat yuritayotgan mutaxassis-psixologlar faoliyatini nazorat qilish va muvofiqlashtirib borish.

Mutaxassis-psixologlarning vazifalari:

Psixodiagnostika qilishida:

xodimlarning axloqiy-ruhiy notinsh bo'lib borishi, ularning ruhiy holatida vujudga kelishi mumkin bo'lgan salbiy holatlarning oldini olish maqsadida har olti oyda bir marotaba shaxsiy tarkibni majburiy psixodiagnostikadan o'tkazadi;

tabel qurol bilan xizmat olib boradigan xodimlarni doimiy ravishda psixologik suhbatdan o'tkazadi hamda har shorakda bir marotaba ularning asab-ruhiy turg'unligini psixologik test metodikasi yordamida o'rganadi;

qo'riqlash xizmatiga nomzodlarning intellektual va individual-psixologik xususiyatlarini o'rganadi va natijalari bo'yicha har bir nomzod uchun alohida tavsiyaviy xususiyatga ega xulosa beradi;

qo'riqlash xizmatida rahbarlik lavozimlariga tayinlanayotgan xodimlarni boshqaruvchanlik va tashkilotshilik qobiliyatlarini o'rganib tavsiyalar beradi;

xizmat jamoalarida ma'naviy-ma'rifiy, xodimlarning ishchanlik kayfiyatini va jamoadagi shaxslararo munosabatlarni har olti oyda bir marotaba o'rganadi, natijalarini tahlil qilib, jamoada vujudga kelishi mumkin bo'lgan salbiy holatlarning oldini olish bo'yicha takliflar ishlab chiqadi;

yuqori lavozimlarga tayinlanayotgan rahbar xodimlarning qobiliyatlarini natijalari bo'yicha har bir xodimga alohida psixologik tavsifnoma beradi;

xodimlarni ahloqiy-ruhiy qo'llab-quvvatlash va ularning psixologik portretlarini majburiy hisoblash ishlarini amalga oshiradi.

Psixokorreksiya yo'nalishida:

xizmat jamoalarida sog'lom ma'naviy-ruhiy muhitni shakllantirish zarur chora-tadbirlarini ishlab chiqadi;

shaxsiy tarkibning psixologik tayyorgarlik darajasini oshirish hamda kasbiy-psixologik xususiyatlarini yanada takomillashtirishga qaratilgan ishlarni amalga oshiradi;

xodimlar faoliyatining o'ziga xos xususiyatlarini inobatga olgan holda ularning ruhiyatidagi salbiy o'zgarishlar, ruhiy tushkunlik holatlarining oldini olishga qaratilgan psixokorreksiyon ishlarni olib boradi.

Psixoprofilaktika yo'nalishida:

yosh xodimlarni xizmatga moslashish jarayoni psixologik qo'llab-quvvatlashni amalga oshiradi;

ekstremal vaziyatlarda psixologik usullar yordamida xodimlarning ruhiy barqarorligini ta'minlaydi;

xodimlarning shaxsiy, shaxslararo, xalqaro munosabatlarini ijtimoiy-psixologik qonuniyatlar asosida o'rganadi va sog'lom ma'naviy-ruhiy muhitni amaliyotga tatbiq etadi;

qo'riqlash xizmati rahbar xodimlariga qo'l ostidagi xodimlar bilan ishlash va xizmat jarayonini boshqarishda psixologik tavsiyalar beradi;

kasbiy va maishiy stress (zo'riqish), depressiya va boshqa salbiy ruhiy holatlarning oldini olish va psixologik korreksiyaning amalga oshiradi.

shaxsiy tarkibni tarbiyalash jarayonida mas'ul xodimlarga psixologik vosita va usullardan keng foydalanish bo'yicha tavsiyalar beradi;

xizmat jamoalaridagi ijtimoiy, ma'naviy-ruhiy muhitni va xodimlar o'rtasidagi munosabatlarni o'rganadi, ularni yaxshilash borasida tavsiyalar ishlab chiqadi;

salbiy xulq-atvoriga moyilligi yuqori xodimlarni aniqlaydi, xodimlar bilan psixologik suhbatlar o'tkazadi, shaxsiy va oilaviy muammolarni o'rganadi hamda hal qilishda yordam beradi;

qo'riqlash xizmatida zamonaviy ilmiy-psixologik usullarni maqsadli qo'llash orqali xodimlarning xizmat hamda oilaviy-muhitni muammolarini bartaraf etish bo'yicha ilmiy-metodik qo'llanmalarni ishlab chiqadi.

Mutaxassis-psixologlarning vakolatlari:

psixodiagnostik va psixoprofilaktik tadbirlar uchun shaxsiy tarkibni yig'ish; qattiq stress holatida bo'lgan yoki ruhiyatida salbiy o'zgarishlar sezilgan xodimlarga 3 kungacha dam berish (xizmatdan ozod etish);

xodimlarning oilaviy sharoitiga va shaxsiy muammolarini o'rganish hamda ma'lumotlar yig'ish (olish);

zarur hollarda poligraf va boshqa psixodiagnostik apparatlar yordamida xodimlarni tekshiruvdan o'tkazish;

xizmat vazifalaridan tashqari o'z ustida ishlash, malakasini oshirish hamda kerakli ko'nikmalarni shakllantirish maqsadida pedagogik faoliyat bilan shug'ullanish;

penitensiar tizimda faoliyat yuritayotgan mutaxassis-psixologlar faoliyatini nazorat qilish va muvofiqlashtirib borish;

ilg'or xorijiy tajribani doimiy o'rganib borish va amaliyotga keng targ'ib etish bo'yicha takliflar ishlab chiqish.

Axloqiy-ruhiy qo'llab-quvvatlashni tashkillashtirish

Xodimlarni ahloqiy-ruhiy qo'llab-quvvatlashda mutaxassis-psixologlar quyidagi metodlardan foydalanadi: kuzatuv, intervyu, maslahat, so'rov o'tkazish, test olish, sotsiometriya va psixologik trening.

Mutaxassis-psixologlarning xizmat faoliyatini samarali tashkil etish hamda xodimlarga o'z vaqtida sifatli psixologik yordam ko'rsatish maqsadida xizmat xonalari ajratiladi va ularning moddiy-texnik bazasi doimiy ravishda takomillashtirilib boriladi.

Mutaxassis-psixologlar uchun alohida xizmat, diagnostika, konsultatsiya va "Ruhiy yengillashtirish" xonalari ajratiladi.

Psixolog lavozimi mavjud bo'lmagan organ rahbarining tashabbusi bilan joylardagi mutaxassis-psixologlar ishtirokida "Ruhiiy yengillashtirish" xonalari tashkil etilishi mumkin.

Birinchi navbatda quyidagilar bilan psixologik ishlar olib boriladi: qo'riqlash xizmatiga ishga kirish istagini bildirgan nomzodlar; qo'riqlash xizmatiga qabul qilingan yosh xodimlar; ruhiy holatida salbiy o'zgarishlar aniqlangan xodimlar; doimiy ravishda tabel quroli bilan xizmat olib boradigan xodimlar.

Xodimlarni axloqiy-ruhiy qo'llab-quvvatlashda mutaxassis-psixologlar tomonidan foydalaniladigan psixologik va psixofiziologik metod hamda metodikalar ro'yxati Ma'naviy-ma'rifiy ishlar xizmati tomonidan belgilanadi.

Qo'riqlash xizmatiga ishga kirish istagini bildirgan nomzodlardan olingan psixologik test natijalari faqat tanlov davomida amal qiladi.

Tanlovdan o'ta olmagan nomzodlar keyingi tanlovda qaytadan psixologik tekshiruvdan o'tkaziladi.

Har bir xodim kamida olti oyda bir marotaba majburiy psixodiagnostikadan o'tkazilishi shart.

Har bir xizmat jamoasida yiliga ikki marotaba (olti oyda bir marotaba) xodimlarning ma'naviy-ruhiy barqarorligi va ular o'rtasidagi munosabatlar o'rganilib, tekshiruv natijalariga ko'ra, muhit nosog'lom deb topilgan jamoalardagi salbiy holatlarni bartaraf etish bo'yicha tegishli chora-tadbirlar belgilab chiqiladi.

Mutaxassis-psixologlar tomonidan xodimlar bilan amalga oshirilgan (psixologik suhbat, psixologik maslahat, qurol bilan xizmat olib boradigan xodimlar bilan suhbat) bo'yicha har bir xodimga mazkur suhbat varaqasi yuritiladi.

Xotin-qizlar masalalari bo'yicha inspektorlar bilan hamkorlikda "xodim psixolog huzuriga emas — psixolog xodim huzurga" tamoyili asosida:

mutaxassis-psixologlar tomonidan xodimlarning oilasida aniqlangan muammolar;

"xodimbay" ishlash tizimi asosida aniqlangan oilaviy kelishmovshiliklar; oilasidagi muhit nosog'lom va oilaviy janjalkashligi bo'yicha xavf gypuhiga kiritilgan har bir xodim hamda uning oila a'zolari bilan alohida "xodimbay" ishlash tizimi joriy etiladi.

"Xodimbay" ishlash tizimi asosida har bir xodimning yashash sharoiti, shuningdek, turmush o'rtog'i va farzandlari bilan psixologik suhbatlar o'tkazilib, ularning psixologik holati hamda oiladagi ruhiy muhit, shu bilan birga, oila a'zolari o'rtasidagi munosabatlar o'rganiladi.

Xodim oila a'zolarining har biri bilan alohida yakka tartibdagi psixologik suhbat o'tkaziladi.

Xodimning har bir oila a'zosining individual-psixologik xususiyatlari inobatga olinib, ular bilan amaliy profilaktik ishlar (psixologik maslahat hamda trening mashg'ulotlari) olib boriladi.

Amalga oshirilgan ishlar yuzasidan hisobot yuritiladi.

Mutaxassis-psixologlar "xaftalik ish yuklama"ga asosan xizmat olib boradi.

har chorak yakuni bo'yicha Vazirlik tarkibiy va hududiy bo'linmalari rahbarlarining Ma'naviy-ma'rifiy ishlar va kadrlar bilan ta'minlash xizmati bo'limlari boshliqlari huzurida mutaxassis-psixologlar tomonidan amalga oshirilgan ishlar, yo'l qo'yilgan kamshiliklar muhokama qilib boriladi.

Mutaxassis-psixologlar tomonidan amalga oshirilgan ishlar bo'yicha oylik hamda choraklik hisobotlar yuritiladi.

Amalga oshirilgan ishlar yuzasidan hisobotlar har oyning 28-sanasiga qadar Ma'naviy-ma'rifiy ishlar xizmatiga taqdim etiladi.

Har chorak so'nggi oyining 28-sanasiga qadar esa, amalga oshirilgan ishlar yuzasidan hisobot, ma'lumotnoma (o'tkazilgan tadbirlarining fotosuratlar bilan) hamda yig'ilish bayonnomasi Ma'naviy-ma'rifiy ishlar va kadrlar bilan ta'minlash departamentiga taqdim etiladi.

Ma'naviy-ma'rifiy ishlar va kadrlar bilan ta'minlash departamentiga hisobotlarni o'z vaqtida taqdim etmagan yoki xato to'ldirib yuborgan mutaxassis-psixologlarga nisbatan intizomiy jazo chorasi qo'llash bo'yicha Ma'naviy-ma'rifiy ishlar va kadrlar bilan ta'minlash departamenti boshlig'iga taklif kiritiladi.

Xodimlarga sifatli psixologik xizmat ko'rsatish, ularning ruhiy holatini doimiy ravishda nazorat va monitoringini olib borish, salbiy o'zgarishlari o'z vaqtida aniqlash va korreksiya qilib borish maqsadida mutaxassis-psixologlar tomonidan har bir xodimga alohida "Psixologik yig'majild" yuritiladi.

"Psixologik yig'majild"ni yuritish tartibi

"Psixologik yig'majild" mutaxassis-psixologlar tomonidan har bir xodimga alohida ichki ishlar organlari xizmatiga yoki vazirlik oliy ta'lim muassasasiga qabul qilingan kundan boshlab, xizmatdan bo'shatilgunga qadar yuritiladi.

Psixologik yig'majildlar Birinchi navbatda "Istiqbolli va Rahbar kadrlar zaxirasi"ga hamda "xavf guruhi"ga kiritilgan xodimlarga nisbatan yuritiladi.

Yig'majildda quyidagi hujjatlar bo'lishi shart:

xodimning o'zi va oila-a'zolari to'g'risidagi ma'lumotnoma (ob'ektivka); xodimning psixologik test natijalari;

xodim bilan o'tkazilgan suhbat natijalari (suhbat varaqalari);

xodim ishtirok etgan trening, davra suhbatlari va boshqa psixologik tadbirlar to'g'risida ma'lumotnomalar (fotosuratlar bilan);

xodimning o'zi hamda oila-a'zolari ishtirokida o'tkazilgan suhbatlar qayd etilgan suhbat varaqasi yoki dalolatnoma (fotosuratlar bilan);

xodimning psixologik tavsifnomasi; xodimning psixologik portreti;

Psixologik portretlar quyidagi ma'lumotlarni o'z ishiga qamrab oladi:

ijtimoiy-demografik belgilar (jinsi, yoshi, ma'lumoti, faoliyatining turi),

individual-psixologik xususiyatlari (temperament, xarakter, qobiliyat, yo'nalganlik, intellekt, motivatsiya, qiziqishlar doirasi),

hissiy-irodaviy sifatleri (hissiy holati, irodaviy fazilatleri, o'zini o'zi baholash va nazorat qilish darajasi);

shaxslararo munosabatlari (muloqotga kirishuvshanlik, jamoada ishlay olish, hamkorlik qila olish qobiliyatlari).

Shuningdek, suhbat, kuzatuv va psixodiagnostik tadqiqotlar natijasiga ko'ra psixologik portret yaratiladi.

Bundan tashqari, mutaxassis-psixolog tomonidan qo'shimcha tarzda boshqa metodikalardan ham foydalanishi mumkin.

Psixologik portret yaratish davomida mutaxassis-psixolog o'z vakolati doirasida faoliyat olib borishi, muomala madaniyatiga rioya etishi, shaxsning qadr-qimmatini va sha'niga hurmat bilan munosabatda bo'lishi shart.

Mutaxassis-psixologlar tomonidan xodimning shaxsi va xulqi-atvoridagi o'zgarishlarni hisobga olgan holda uning psixologik portretiga muntazam ravishda ma'lumotlar kiritib boriladi.

Xodim boshqa lavozimga tayinlanganida uning "Psixologik yig'majildi" boshliqning imzosi bilan xodim tayinlangan organga yuboriladi.

Xodim qo'riqlash xizmatidan boshlaganida uning psixologik yig'majildi Kadrlar bilan ta'minlash bo'linmalariga shaxsiy yig'majildiga birlashtirish uchun beriladi.

Tadqiqot ishimiz davomida olingan natijalarni tahlil qilish vaqtida qo'riqlash xizmati psixologlaridagi kasbiy kompetentlik omillarining namoyon bo'lishi va rivojlanganlik darajasi bilan «rahbar-psixolog», «xodim-psixolog» munosabatlaridagi ijtimoiy kutuvlarni mazkur omillarni namoyon bo'lishiga ta'siri natijasida differensial farqlar aniqlandi. «rahbar-psixolog», «xodim-psixolog» munosabatlarida muloqotdagi refleksiya, ya'ni o'z-o'zini tahlil qilish, anglash konstruktiv muloqotni o'rnatishga zamin hozirlaydi. Bizning izlanishlarimizda

aniqlangan holatlardan biri – bu konstruktiv muloqotning hissiy-baholovshi xususiyatini sotsial-perseptiv kompetentlik rivojlantirishda qo‘llanilishidir. Konstruktiv muloqotning hissiy-baholovshi xususiyati shaxslararo munosabatlarda o‘zini va suhbatdoshini «ijtimoiy biz» negizida emotsional qabul qilish, empativiy baholashni nazarda tutadi. Konstruktiv muloqotning hissiy-baholovchi xususiyatini muvaffaqiyatga erishish motivi bilan uyg‘un holda kushaytirishni ego hamda autopsixologik kompetentlik orasidagi to‘g‘ri proporsional bog‘liqlik ta‘minlaydi. Ego hamda autopsixologik kompetentlik orasidagi ijobiy bog‘liqlik tarbiyashilarning o‘z-o‘zini boshqarishi orqali qo‘yilgan maqsadlariga erishishi uchun zarur ichki imkoniyatlarini anglashidan, muvaffaqiyatga erishish texnikalarni samarali qo‘llash orqali professional imidjini yaratish ko‘nikmasidan, shaxslararo munosabatlarda suhbatdoshini ego identifikatsiya orqali tuchunishidan dalolat beradi. Mazkur holatlar esa albatta qo‘riqlash xizmati psixologlarining kasbiy muvaffaqiyatga erishish motivini namoyon bo‘lishini kuchaytiradi.

Adabiyotlar.

1. Maxmudova Z.M., Olimov L.Ya. O‘smirlarda ekstremal vaziyatlarda psixologik himoya mexanizmlarini shakllantirish. Monografiya. “Buxoro viloyat bosmaxonasi MChJ” nashriyoti. Buxoro. 2021. -B. 160.
2. Maxmudova Z.M., Olimov L.Ya. Psychodiagnosics. O‘quv qo‘llanma. “Turon zamin ziyo” nashriyoti. Toshkent 2014. -B. 298.
3. Olimov L.Ya. Psixodiagnostika va psixometrika asoslari. Darslik. “Durdona” nashriyoti. Buxoro. 2021. -B. 747.
4. Olimov L.Ya. Umumiy psixodiagnostika. “Durdona” nashriyoti. Buxoro. 2020. -B. 1103.
5. Olimov L.Ya., Maxmudova Z.M.. Psixodiagnostika va eksperimental psixologiya. o‘quv qo‘llanma. “Turon zamin ziyo” nashriyoti. T. 2020. -B. 820.
6. Olimov L.Ya., Nazarov A.M.. Xulqi o‘gishgan bolalar psixologiyasi. O‘quv qo‘llanma. “Tafakkur avlodi” nashriyoti. Buxoro. 2020. -B. 490.
7. Olimov L.Ya., Bahronova M.O‘.O‘smirlar ma‘naviyatini shakllantirishning ijtimoiy-psixologik xususiyatlari. Science and education. Scientific journal. Volume 3, issue 3. March 2022 407-413 p.

ОСОБЕННОСТИ ВОСПРИЯТИЯ ДРУЖБЫ СОВРЕМЕННОЙ МОЛОДЕЖЬЮ

Миронченко Наталья Владимировна,

студентка 4 курса МУКР, Бишкек, Кыргызстан

научный руководитель: *Дорохова Светлана Владимировна,*

к.п.с.н., доцент кафедры психологии МУКР, Бишкек, Кыргызстан

Аннотация. В статье дается обоснование актуальности изучения особенностей восприятия дружбы студенческой молодежью, предлагается определение дружбы и анализ ее основных характеристик. Представлены результаты опроса студенческой молодежи об их отношении к дружбе, о роли и ценности дружбы в их жизни, о переживании предательства со стороны друга.

Ключевые слова: молодежь, дружба, ценность, эмоциональная поддержка, предательство.

Annotation. The article substantiates the relevance of studying the peculiarities of the perception of friendship by students, proposes a definition of friendship and an analysis of its

- Направленная визуализация как метод самосохранительного поведения.
334 **Ramazonova Sh.F.**
Ota-ona va bola munosabatlarini mustahkamlashning psixologik omillari.
- 337 **Ponuev M.Yu.**
Psixologiyada шахс ижтимоийлашув жараёнлари муаммоси.
- 340 **Карпова Е.В., Трубохина В.А.**
Мотивация учебной и профессиональной деятельности первокурсников.
- 342 **Egamberdiyev M.S. Ubaydullayeva N.F.**
Psixologiyaning arxitekturadagi roli.
- 345 **Учаев Н.М.**
Ведущие компоненты интегративного уровня саморегуляции сотрудников росгвардии.
- 347 **Файзиева М.Х.**
Узбек халқ психологиясида психологик ҳимоя механизмининг ифодаланиши.
- 351 **Хасанов Р.А.**
Особенности взаимосвязи копинг-стратегий с волевыми качествами личности спортсменов.
- 355 **Xurramova O.X., Sattarova G.I.**
O'spirin yoshidagi o'quvchilarning kasbiy kamoloti bosqichlari.
- 357 **Южакоев В.А.**
Показатели качества идентичности личности.
- 359 **Asatova Sh.T.**
Muloqotning shaxslararo munosabatlarda tutgan o'rni.

5-SHO'BA.

AMALIYOTCHI PSIXOLOGNI INNOVATSION FAOLIYATGA TAYYORLASH MUAMMOLARI

- 362 **Nazarov A.M.**
Talabalarda ilmiy-innovatsion faoliyatni rivojlantirishning psixologik usullari.
- 365 **Oripova M.U., Ostanov Sh.Sh.**
Talabalarni kreativligini shakllantirishning ijtimoiy-psixologik xususiyatlari.
- 368 **Otaniyozov O.U.**
O'smirlarda ma'naviyatni shakllantirish va rivojlantirishning psixologik xususiyatlari.
- 370 **Qodirova D.M.**
Communicative component ability of future psychologists.
- 372 **To'rayeva Z., Xudoyqulova G.B.**
Компьютер o'yinlari va unga tobe o'smirlarning o'ziga xos psixologik xususiyatlari tahlili
- 375 **Xaloqova M.V., Ostonov Sh.Sh.**
Psixologiya yo'nalishi talabalarini matematik tafakkurini rivojlantirishning psixologik asoslari.
- 378 **Кадырова Д.М.**
«Социально-психологическая характеристика факторов профессиональной компетентности будущих психологов».
- 380 **Kulatova S.Y.**
O'smirlarda destruktiv axborotlarni yuzaga kelishining ijtimoiy-psixologik omillari.
- 383 **Лидская Э.В.**
Типы коммуникативных взаимодействий старшеклассников в разных ситуациях общения
- 385 **Beknazarova L.S.**
Ta'lim mazmun samaradorligini oshirishda innovatsion interfaol usullarning o'rni.
- 387 **Maxmudova Z.M.**
Qo'riqlash xizmatida psixologik faoliyatning o'ziga xos tomonlari va kasbiy kompetentlik omillari.
- 392 **Миронченко Н.В., Дорохова С.В.**
Особенности восприятия дружбы современной молодежью.
- 397 **Наркевич А.В.**
Особенности использования репрезентативных систем человека в медитативных практиках.
- 399 **Рустамов Ш.Ш.**
Особенности использования математических методов в развитии профессиональной компетенции.
- 401 **Торик М.**
«Пантомима листа» как проективная методика в поле практической психологии.
- 403 **Худоёроев А.Н.**
Социально-психологические условия развития профессиональной рефлексии у практикующих психологов.
- 407 **Hafizova F.B.**
Bo'lajak psixologlarning matematik kompetentligini oshirishning psixologik xususiyatlari.